

Uitvoeringsprogramma 2017-2021

Woon Leefbaarheid Plan (WLP2) gemeente Eemsmond

***Gemeente Eemsmond op weg naar een gezamenlijke uitvoeringsagenda
WLP2***

Versie nr 4 (= eindversie)

16 november 2017

Namens de beleidsadviesgroep demografie en leefbaarheid van de gemeente Eemsmond

Hedwig Kisjes, Saskia Reinders en Ineke Kalteren

INHOUD

Aanleiding en inleiding.....	3
Leeswijzer.....	4
1. Begrippen Uitvoeringsplan WLP2 , programma WLP2, gebiedsagenda WLP2 en projectenportfolio.....	5
1. Huidige situatie Hoe doen we het nu?	6
2. wat gaan we doen?	8
3. Uitgangspunten voor het uitvoeringsprogramma	9
4 Verdeling initiatieven over de gemeente.....	12
5.Hoe gaan we het doen?.....	13
6. veel is mogelijk bij het toekenningsproces	13
7. Hoe komen we tot “samen doen”	14
8. Verdeling & toetsing middelen	16
9. De gebiedsagenda cyclus	17
Bijlage 1 Scenario’s gebiedsindeling	18
Bijlage 1 Wegingskader maatschappelijke initiatieven	22
Bijlage 3 Projecten portfolio , samenvatting oktober 2017	23

AANLEIDING EN INLEIDING

Het woon- en leefbaarheidsplan “Noord Groningen Leeft! vormt het vertrekpunt van dit uitvoeringsprogramma. Op 16 maart 2017 stemde de gemeenteraad in met het Woon- en Leefbaarheidsplan 2017-2021 (WLP2). Naast Eemsmond tekenden ruim 35 andere partijen voor deze (WLP2)visie. Ook de gemeenten De Marne, Loppersum, Appingedam en Delfzijl hebben hun handtekening gezet.

Dit uitvoeringsprogramma schetst de weg en de randvoorwaarden om het WLP2 tot uitvoering te brengen. Het legt de basis voor de lokale uitvoeringsagenda. Het hoofddoel van het WLP2 is de leefbaarheid en betrokkenheid verhogen, voor krachtige gemeenschappen in onze dorpen en buurten en een regio met toekomst. Voor een deel heeft dat met ‘stenen’ te maken (sterke, duurzame en toekomstbestendige woningen bijvoorbeeld), maar ook met goede zorg, passend onderwijs en sociale vitaliteit. En het gaat ook over vertrouwen, samenwerking, energie en “eigenaarschap”: het mee kunnen denken en beslissen over de eigen woon- en leefomgeving. Deze punten sluiten aan bij het coalitieakkoord. Daarin wordt onder meer gesproken over een toekomstbestendig, duurzaam, sociaal en economisch sterk Eemsmond, waar voorzieningen op orde zijn, inwoners weten waar ze aan toe zijn en actief worden betrokken bij beleidsprocessen.

Opdrachtgever voor dit uitvoeringsprogramma en de lokale uitvoeringsagenda is het college (besluit 26 januari 2017). Dit uitvoeringsprogramma geeft antwoord op de vraag hoe de afspraken uit het WLP lokaal vertaald worden in Eemsmond. Het uitgangspunt is daarbij dat we dit gebied goed op de kaart willen zetten voor de herindeling. Daarbij willen we een ‘koffer’ met kennis kunnen overdragen aan de nieuwe gemeente Het Hogeland. Hierin zitten een aantal onderdelen, zoals de gemeentelijke informatie van ‘het DNA’ van het dorp. Dat wil zeggen per dorp, en per gebied, wat de feitelijke kenmerken van de bevolking, wat de wenselijke ontwikkelingskoers van de inwoners is en wat die van de maatschappelijke organisaties en de gemeente is. De kaders van de gemeente en welke initiatieven er al zijn in het licht van de kernopgaven worden gezamenlijk helder gemaakt.

Voor elk dorp een koffer

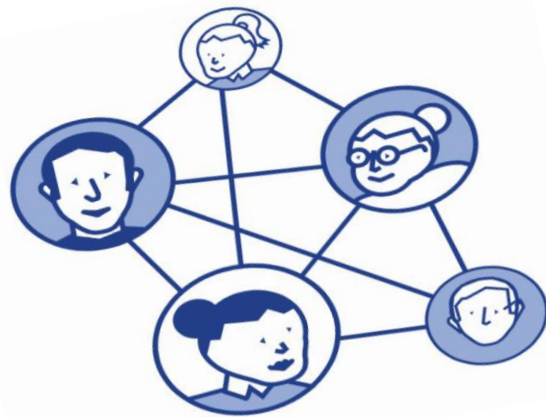
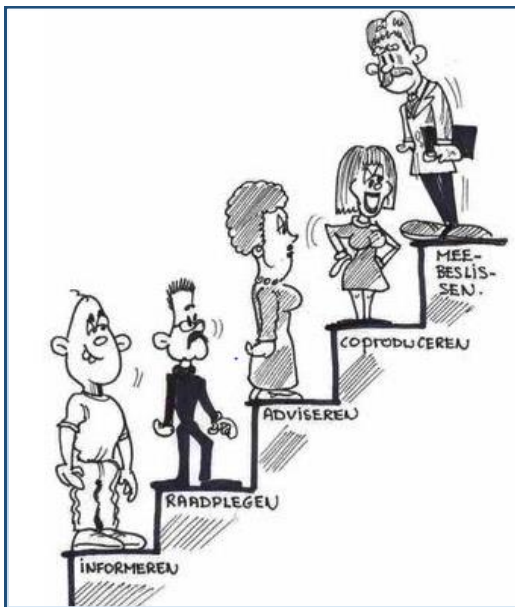
De koffer is een digitaal instrument, waar ook achterliggende visies en toetsingskaders te vinden zijn. Deze koffer is niet alleen voor bestuurders en beleidsmakers handig, maar ook voor maatschappelijke partners en inwoners. ‘Samen optrekken’ betekent samen dezelfde informatie als startpunt en delen van wederzijdse informatie bevordert de transparantie, de creativiteit en integraliteit in de gemeente.

In dit Woon- en Leefbaarheidsplan 2017-2021 zijn vijf kernopgaven opgenomen:

1. Sociale vitaliteit

2. Nieuwe kansen voor kinderen
3. Van zorgstructuur naar zorgprestatie
4. Wonen van de toekomst
5. Krachtige kernen

Deze vijf kernopgaven vormen de basis voor dit uitvoeringsplan van de gemeente Eemsmond en worden gebiedsgericht in uitvoering gebracht. De opgave die nu voorligt is ‘komen tot een Woon Leefbaarheidsprogramma met een agenda’, waarbij inwoners worden betrokken.

Inwoners worden betrokken

Om met inwoners van de gemeente en maatschappelijke partners te komen tot gebiedsagenda's wil de gemeente Eemsmond -waar mogelijk- toewerken naar co-productie, naar samen verantwoordelijk zijn en samen doen. Hoe en wanneer inwoners worden betrokken (raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen) is een kwestie van maatwerk.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 wordt uitgelegd wat het verschil is tussen dit uitvoeringsprogramma, waarin de spelregels worden beschreven en de Gebiedsagenda. In hoofdstuk 2

1. BEGRIPPEN UITVOERINGSPLAN WLP2 , PROGRAMMA WLP2, GEBIEDSAGENDA WLP2 EN PROJECTENPORTFOLIO

Het uitvoeringsprogramma WLP2 Hierin staat het proces naar de gebiedsagenda's toe en geeft de spelregels aan. Het uitvoeringsprogramma geeft antwoord op de vraag: hoe vertalen we in Eemsmond de uitgangspunten en kernopgaven van het WLP2 naar de praktijk?

De gebiedsagenda is het resultaat van het uitvoeringsprogramma.

De gebiedsagenda is een overzichtelijk schema waarin de initiatieven zijn opgenomen

- a. Een tijdsplanning, waarbij systematisch inzicht wordt geboden.
- b. Een plan en agenda per regio/gebied (gebiedsplan)
 - 1) DNA van het gebied: Beschrijving van de kenmerken van het gebied (de foto)
 - 2) De al bekende door de inwoners gewenste ontwikkelingskoers van de regio/het gebied of dorp (dorpsvisie ja/nee)
 - 3) welke projecten/activiteiten worden uitgevoerd die in lijn van de kernopgaven zijn
 - 4) welke project/activiteiten zijn aangevraagd, onder welke kernopgave WLP2
 - 5) Voortgang en verdere afhandeling
 - 6) Welke menskracht en middelen nodig zijn (procesbegeleiding?)
 - 7) Rekenschap, hoe gaan de inwoners dat regelen?

Werken met een Projectenportfolio

De gemeente Eemsmond werkt met een projecten-portfolio. Dit portfolio bestaat uit projecten die regionaal en gemeentebreed worden uitgevoerd (zie hiervoor bijlage 3). De lokale projecten op dorpsniveau komen naast de regionale en gemeentebrede projecten- en activiteitenboek onder de uitvoeringsprogramma WLP2 te hangen. De projecten portfolio bevat een korte beschrijving per (gemeentebreed) project: doelstelling, beoogd resultaat, dekking, werkplanning).

1. HUIDIGE SITUATIE HOE DOEN WE HET NU?

De gemeente verstrekt subsidies op basis van een aanvraag. Momenteel ontvangt de gemeente Eemsmond steeds meer subsidieaanvragen. Subsidies worden met een specifiek formulier aangevraagd en vervolgens afgewezen of toegekend. De subsidieverordening is hiervoor de leidraad. De gemeente Eemsmond heeft een dorpencoördinator in dienst. Zij is het aanspreekpunt voor de dorpen. Zij is wegwijzer en vraagbaak voor inwoners van Eemsmond. Dekking wordt gevonden binnen de reguliere budgetten. Verder wordt er nauw samengewerkt met buurgemeenten en maatschappelijke partners en staan er al maatschappelijke initiatieven op de kaart.

Samen met buurgemeenten

De MEDAL-gemeenten weten dat zij gemeenschappelijke opgaven hebben. Daarnaast zijn er genoeg raakvlakken met de thematiek in Bedum en Winsum. In 2017 en 2018 wordt in het kader van de herindeling uitgewerkt hoe we dit gezamenlijk oppakken in het licht van de herindeling per 1 januari 2019. Er zullen naast overeenkomsten ook verschillen zijn, bijvoorbeeld in de partijen met wie wordt samengewerkt, of de ontwikkelingen in bijvoorbeeld de woningmarkt. Voor de gemeente Eemsmond is 2018 een pilotjaar, waarbij dit uitvoeringsprogramma als bouwsteen kan bijdragen aan een gezamenlijk uitvoeringsprogramma BMW. In dit pilotjaar is er een samenwerking met de andere gemeenten om van elkaar te leren en inhoudelijk op de thema's die gemeenschappelijk zijn.

Samen met maatschappelijke partners

In de gemeenten in Noord Groningen is de afgelopen vijf jaar veel bereikt op het gebied van leefbaarheid. Met name ketenpartners en andere maatschappelijke partners zijn betrokken bij leefbaarheidsvraagstukken. Vertegenwoordigers van de sectoren Detailhandel, Onderwijs, Wonen, Zorg en Welzijn en van de gemeenten Appingedam, De Marne, Delfzijl, Eemsmond en Loppersum, de provincie Groningen en het Rijk (min BZK) hebben een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van leefbaarheid, wonen en voorzieningen in de krimpregio Noord-Groningen uitgewerkt.

Er zijn maatschappelijke initiatieven en projecten

Huidige indeling maatschappelijke initiatieven en toekennen van middelen

2. Gemeentelijke initiatieven

Na goedkeuring college en raad uit reguliere budgetten of bestemmingsreserves, of soms in combinatie met de middelen die er (nog) zijn vanuit het Financieel Arrangement Eemsdelta en andere bronnen (provincie, NCG).

3. Inwonersinitiatieven

- a. Reguliere subsidies
- b. Buurtbudgetten
- c. Budget dorpenronde
- d. Specifieke stimuleringsbudgetten zoals Gezond in de Stad
- e. Grotere projecten: bestemmings- of algemene reserve

Dekkingsmiddelen

Subsidiebudgetten conform verordening met beleidsregels in de raad vastgesteld.

Welke middelen zijn er naast de reguliere budgetten?

Bestemmingsreserves (peildatum 19 sept 2017)

a. Woon- en leefbaarheidsplannen	€ 1.450.000
b. Woon- en Leefbaarheidspl. Eemsdelta	€ 1.122.000
c. Innovatieve projecten	€ 370.000

€ 2.942.000

Financieel Arrangement Eemsdelta t/m 2020 € 36.000

NCG Kansrijk Groningen t/m voorjaar 2018 € 900.000

NCG specifiek

Provincie, diverse fondsen (scholenprogramma's, infra
Spoor 1 leefbaarheid, transitiefonds) € 50.000

2. WAT GAAN WE DOEN?

Geheel in lijn met de constatering dat Noord Groningen gemeenschappelijke opgaven heeft, staat het uitvoeringsprogramma niet los van ontwikkelingen in omliggende gemeenten. We kiezen voor gemeentelijkschappelijke projecten waar dat meerwaarde oplevert, en lokale projecten/activiteiten waar het nodig is door het specifieke karakter van dorpen of gebiedscluster.

Woon- en leefbaarheidsplan 2017-2021

Uitvoeringsprogramma WLP

Gebiedsagenda 's

Dorpsvisie

D
o
r
p

Stap 1.

Kenmerken van het dorp 'DNA'

Stap 2.

Koers voor de 5 kernopgaven

Stap 3.

Maatregelen

N
C
G

Gemeente- en regio brede projecten

- 1) Blijverslening
- 2) Monitor wonen en leefbaarheid
- 3) Stimuleringsbudget Maatschappelijke initiatieven WLP
- 4) Energiezuinig gedrag
- 5) Starterslening
- 6) Ontwikkeling gebiedsagenda's

Gebiedsversterkings plannen

Gemeente- en regiobrede projecten onder het WLP Uitvoeringsprogramma

Een aantal projecten en instrumenten zetten we gemeente- en regiobreed in, deze zijn van toepassing op het gehele gebied. Het zijn deels projecten die al eerder gestart zijn en deels gaan ze nog starten. Vanaf januari 2018 komen er projecten per regio bij.

Projecten in huidig projectenboek	Sociale vitaliteit	Kansen voor kinderen	Van zorgstructuur naar zorgprestatie	Wonen in de toekomst	Krachtige kernen
1) Blijverslening			v	v	
2) Monitor wonen en leefbaarheid	v			v	V
3) Stimuleringsbudget maatschappelijke initiatieven WLP2	v	v	v	v	v
4) Energiezuinig gedrag				v	
5) Starterslening				v	
6) Ontwikkeling gebiedsagenda's	v	v	v	v	v

- Een uitgebreide beschrijving van deze projecten vindt u in bijlage 3.

Projecten per regio	Sociale Vitaliteit	Kansen voor Kinderen	zorgstructuur naar zorgprestatie	Wonen in de toekomst	Krachtige kernen
Regio 1 Dorp x, y, z					
Regio 2 Dorp a,b,c					
Regio 3 Dorp u en v					
Regiobrede Initiatieven zonder projectstructuur	Sociale Vitaliteit	Kansen voor Kinderen	zorgstructuur naar zorgprestatie	Wonen in de toekomst	Krachtige kernen
Regio 1 voorbeeld buurtvrouwen					
Regio 2 voorbeeld Maatsch instelling+ dorp					
Regio 3 voorbeeld groep vakmensen					

3. UITGANGSPUNTEN VOOR HET UITVOERINGSPROGRAMMA

1. Richting en kader

Het woon- en Leefbaarheidsplan en het collegeprogramma van de gemeente Eemsmond (te samen) geven richting en kader. En daarmee ook inzicht in “wel of niet vallend onder WLP”. Er wordt gebiedsgericht gewerkt, conform de gebiedscyclus.

2. Ruimte wordt gegeven aan inwoners van de gemeente, maar met een wegingskader

Door de rol en het draagvlak van de inwoners aantoonbaar in ideeën, plannen en in de verantwoording (rekenschap) mee te nemen. Wegingscriteria worden op drie niveaus/fasen ingericht en met initiatiefnemers besproken.

- a. Het idee (wat): is het passend in de vijf thema's, is het relevant en urgent genoeg, is het onderscheidend van wat er al is, innovatief, is het motiverend voor de samenleving en in welke mate draagt het bij aan krachtige buurten en dorpen. Welke mensen komen in beweging? Een dorp, een andere groep?
- b. Welwillendheid en collectief maken (hoe): Herkennen en geloven inwoners er in. Brengt het mensen in beweging. Waar zitten hobbels die overbrugd moeten worden? Hoe worden ideeën acceptabel gemaakt? Aantoonbaar bij inwoners en andere belanghebbenden ophalen en motiveren van wensen en ideeën. Gelet voor op proces en communicatie (hoe komt het idee van de grond).
- c. Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden. Een meetbaar doel moet je kunnen zien, horen, proeven, ruiken of voelen. Is er een meetbare doelstelling, een maat voor de kwaliteit en/of kwantiteit. Hoe wordt het resultaat zichtbaar, voelbaar, meetbaar etc. Is in beeld gebracht wat de startsituatie is en wat het resultaat wordt (de outcome/output).

3. Resultaten passen in één of meerdere kern opgaven en zijn gebiedsgericht

We werken van twee kanten naar elkaar toe. Vanuit het regionale niveau is er een kader, dat de hoofd-leidraad vormt. Vanuit de samenleving komen initiatieven die passen in de vijf thema's en vanuit de regio zijn er grotere investeringsprogramma's. Binnen de gemeente Eemsmond worden de dorpen ingedeeld in drie geografische gebieden, voor een evenredige stimulering en ontwikkeling van initiatieven over de gemeente. Projecten en ideeën vanuit de samenleving worden in de context van dat gebied per thema gewogen.

4. Resultaten en sturing op resultaten zijn doelgericht (doeltreffend) en gebiedsgericht

De gemeente werkt op hoofdlijnen als het gaat om afspraken over de wijze waarop initiatiefnemers invulling geven aan de vijf thema's. De gemeente zelf geeft geen inhoudelijke aanwijzingen vooraf, behalve dan de kaders op de vijf thema's en passend in het collegeprogramma. Er worden vooraf geen prestatie-indicatoren voorgeschreven.

5. Rekenschap en verdeling van geld

Wegingscriteria voor toekenning van activiteiten of projecten zijn naast inhoudelijk neer te zetten resultaten vooral ook gebaseerd op draagvlak, procesinrichting, meedenken en meewerken van inwoners en innovatie. En daarmee komt meer focus op haalbaarheid en realiseerbaarheid van de vijf

kernopgaven. *We kunnen bij wijze van spreken een paar ton investeren in een prachtige voorziening, maar als inwoners niet zelf om de voorziening hebben gevraagd en deze niet gaan gebruiken of beheren is dat zonde van het gemeenschapsgeld.*

Daarom wordt er stapsgewijs toegekend. Maar wel altijd te beginnen met stap 2 b. En verder is het maatwerk per fase.

6. Rekenschap en bekostiging

afspraken en komen tot een beschikking kan met een bij de kamer van koophandel geregistreerde stichting, vereniging of andere onderneming/groep. Te denken valt aan een vorm van bekostiging waarbij voor een afgebakende groep (deelpopulatie of geografische afbakening) op basis van ideeën per fase in een project of plan een budget wordt vastgesteld. Bedragen tot 5.000,-: hebben een lichte verantwoording: dorpen presenteren aan elkaar en aan de raad wat ze er mee hebben gedaan/gaan doen

Bedragen daarboven: conform voorwaarden subsidieverordening. (is incl. inhoudelijk en financieel verslag). Ook hier geldt de voorwaarden van presentatie aan elkaar. Een verantwoording achteraf en teruggave aan middelen indien resultaten uit blijven of tegen vallen wordt verwacht bij bedragen boven de 5.000,--..

7. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Na de instemming van B&W stelt de raad dit Uitvoeringsprogramma WLP vast. Het College van B&W stelt het wegingskader vast .

Er wordt een adviesgroep ingericht. Deze groep bestaat uit de programmaleiding WLP2, dorpencoördinator, beleidsregisseur WLP2, budgetbeheerder bestemmingsreserves, beleidsadviseur (indien van toepassing) en (in bepaalde situaties) een representatieve vertegenwoordiging van (deskundige) inwoners en/of maatschappelijke partners.

4 VERDELING INITIATIEVEN OVER DE GEMEENTE

Van de uitgangspunten uit hoofdstuk 3 is de meest belangrijke dat initiatieven passen binnen de 5 opgaven. Om inzicht te hebben waar de gemeentelijke middelen naar toe gaan is er een indeling per regio (gebied) gemaakt. Elk gebied krijgt een gebiedsagenda. Een gebiedsagenda is dus een agenda van een regio binnen Eemsmond waarin de vijf opgaven en de projecten zijn opgenomen. In bijlage 1 ziet u verschillende scenario's voor mogelijke regio-indelingen.

De gemeente wordt in een pilot van 2018-2019 opgedeeld in onderstaande drie regio's, waarbij in elke regio één centrumdorp is opgenomen. Per regio is er een plafond aan beschikbare middelen, gebaseerd op een vast bedrag per dorp en het aantal inwoners

		aantal personen
Regio indeling		1-1-2017
regio 3	Uithuizermeeden	3228
	Roodeschool	1183
	Eemshaven	8
	Oldenzijl	99
	Oosternieland	130
	Oudeschip	232
	Startenhuizen	19
	Subtotaal regio 3	4899
regio 2	Uithuizen	5492
	Zandweer	626
	Eppenhuisen	74
	subtotaal regio 2	6192
regio 1	Warffum	2176
	Stitswerd	107
	Kantens	694
	Rottum	176
	Usquert	1412
	Subtotaal Regio 1	4565
Totaal		15656

5. HOE GAAN WE HET DOEN?

In deze tijd is het niet meer altijd vanzelfsprekend dat de gemeente het initiatief neemt bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties kunnen en willen vaak zelf veel doen. Daar gaat de gemeente Eemsmond op inspelen, door samen te denken en te doen. De gemeente investeert het liefst als er sprake is van medefinanciering/cofinanciering, omdat dit uiting geeft aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Kaders

Om richting te geven aan de ontwikkeling rond leefbaarheid in Eemsmond zijn er naast het collegeprogramma de vijf inhoudelijke opgaven waarin de ideeën moeten passen. Sociale vitaliteit, Nieuwe kansen voor kinderen, Van zorgstructuur naar zorgprestatie, Wonen van de toekomst, Krachtige kernen.

Om richting te geven aan de proceskant (doen we de goede dingen ook met elkaar) zet de gemeente in op welwillendheid en in gesprek blijven. Ontmoetingen door de initiatiefnemers organiseren, ideeën presenteren en toetsen en soms ook onderhandelen over de mogelijkheden. De gemeente stuurt meer op spelregels. Eerst welwillendheid in de samenleving organiseren, obstakels wegnemen en dan pas inkleuren. Bij initiatieven van grote omvang zal een business-case en/of projectplan worden gevraagd.

Maatwerk en samen verantwoordelijk

De gemeente Eemsmond bestaat uit veel verschillende dorpen en netwerken, elk met een eigen karakter. Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties weten vaak het beste wat er leeft in een gebied: verpaupering van een dorps huis, een speeltuintje dat opgeknapt moet worden of overlast of een plek voor jongeren. Maar ook: de wens om een er een mooi dorp van te maken, een groot feest te organiseren, een dagactiviteit op te zetten of een gezamenlijke moestuin aan te leggen. Gebiedsgericht werken is doen wat nodig is in de juiste plaats en op het juiste moment. Dat betekent dat het ene dorp het andere dorp niet is en dat de ene regio ook niet hetzelfde is en krijgt als de andere regio. Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties en gemeente doen het samen. De gemeente faciliteert met vaste contactpersonen en wegwijzers zodat we met elkaar in contact blijven. Verantwoordelijk zijn, betekent soms ook middelen krijgen om het te kunnen regelen, bijvoorbeeld voor procesbegeleiding of voor cofinanciering. Samen werken aan ontmoetingen en verantwoording. Dat is “gebiedsgericht” werken.

Het is maatwerk en dat betekent dat er meerdere scenario's mogelijk zijn, zowel in het toekenningsproces van budgetten als in de verdeling van de middelen per dorp, per cluster/regio of in de gemeente. Diverse scenario's zijn mogelijk voor het toekenningsproces. De gemeente zet in op alle drie scenario's die hier onder zijn weergegeven.

6. VEEL IS MOGELIJK BIJ HET TOEKENNINGSPROCES

Scenario 1: Huidige situatie handhaven. Doorgaan zoals we het nu doen.

Subsidieaanvragen en projectaanvragen komen willekeurig binnen. Toekenning onder WLP2 als het enigszins kan.

Werken met éénmalige subsidies. De subsidieverordening van de gemeente is van toepassing en specifieke projecten worden in de raad gewogen

Traject van afhandeling duurt relatief lang, want elke aanvraag wordt afgewogen in de raad. Kan demotiverend werken

Scenario 2: Kleine stapjes naar gebiedsgericht werken

Ook andere vormen van bekostiging en toetsing

Idee

Stimuleringsregelingen via een nog vast te stellen proces. Aanvraag wegingsgroep WLP go!

Vijf kernopgaven in WLP vormen de leidraad.

Kleine programma's en projecten per gebied/per groep ordenen en een éénmalig stimuleringsbudget of subsidie toekennen als dit past onder 5 thema's

Systematisch wordt het college en de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de stand van zaken. Geeft inspiratie en budgetmogelijkheden voor inwoners.

Scenario 3: Pilot-groepen

Kleine aanvragen én grotere aanvragen

*Een andere toewijzingsmethode en met **eigen** resultaatmeting*

Stimuleringsregeling en duurzame projecten via een andere toewijzingsmethode, bekostigingsmodel en met resultaatmetingen/verantwoording door inwoners zelf.

Vijf kernopgaven in WLP vormen de leidraad

Kleine en grote projecten per gebied/groep ordenen en werken met
1. Stimuleringsbudgetten
2. Gebiedsbudgetten/populatiebudgetten met proceskosten
3. Subsidies als die 1. en 2. niet in de weg staan.

Er zijn korte en langer durende processen. Meer mogelijkheden voor inwoners (fysiek, maatschappelijk, cultureel) Inwoners kunnen professionals inhuren voor grotere projecten

7. HOE KOMEN WE TOT "SAMEN DOEN"

Wat doen de inwoners/maatschappelijke partners/andere initiatiefnemers?

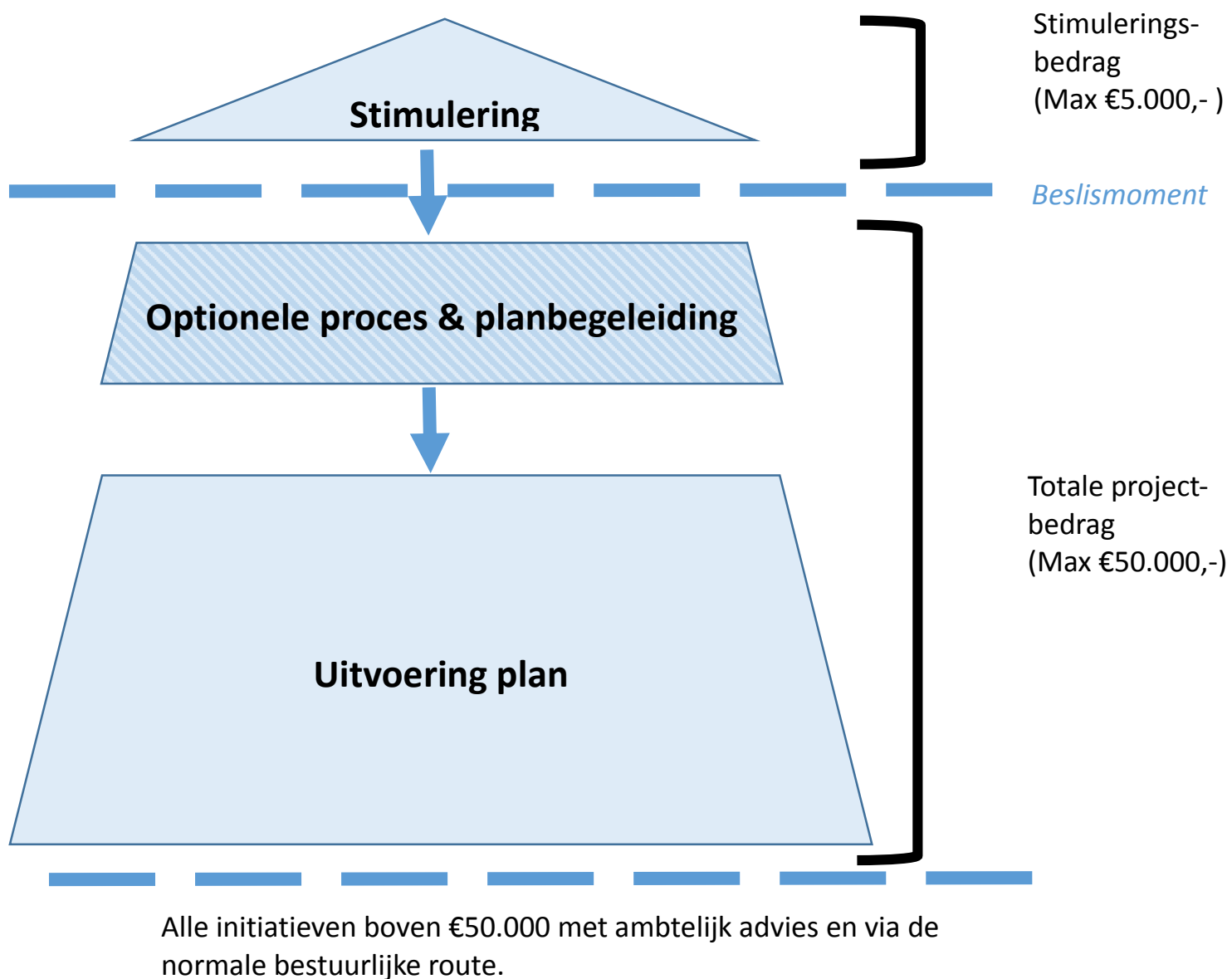
De “foto” maken en het plan presenteren en communiceren:

- a. Feitelijke informatie (wat is er nu allemaal wel of niet?) en context.
- b. Aantoonbaar draagvlak voor het idee: Motiveren, engageren, inspireren, communiceren zodat er een leidende coalitie in het gebied/ het dorp komt waar welwillendheid en acceptatie rond dit thema ontstaat.
- c. Omvang van het vraagstuk en aanvragen beschrijven. Valt dit idee onder een klein programma of is dit een onderdeel van een groter geheel?
- d. Bij grotere projecten een business case op (laten) stellen.
- e. Acceptatie en haalbaarheid in beeld brengen en rekenschap organiseren.

In bijlage 1 is als hulpmiddel een wegingskader maatschappelijke initiatieven opgenomen.

Wat doet de gemeente?

1. De gemeente heeft inzicht in het DNA per dorp/gebied en deelt dit met initiatiefnemers. Ook is in beeld wat de huidige initiatieven van uit dorpen en maatschappelijke partners zijn. (de foto). De gemeente biedt kadmateriaal, basisgegevens en ander zaken die nodig zijn om invulling te geven aan de wensen en plannen in dat gebied.
1. Vanuit het woon-leefbaarheidsplan is er een wegingskader opgesteld voor maatschappelijke initiatieven. Dit kader is in bijlage 1 opgenomen.
2. De gemeente richt een adviesgroep in, met als doel: advies geven over initiatieven. Ook zijn snelheid en het mogelijk maken van afhandeling en besluitvorming bij initiatieven.
3. De gemeente heeft vaste contactpersonen voor het gebiedsgericht werken. De contactpersoon zal de ideeën naast het toetsingskader “maatschappelijke initiatieven” leggen en “wegwijzer” zijn bij het realiseerbaar maken, bijv. het vinden van cofinanciering en dergelijke en advies geven aan de toetsingsgroep.
4. De verdeling en toetsing van middelen conform de figuur op de volgende bladzijde uitvoeren.

9. DE GEBIEDSAGENDA CYCLUS

De gemeente richt een adviesgroep in en de mandaatregeling is van toepassing (zie bijlage 4). Een hulpmiddel om de thema's gebiedsgericht uit te voeren is de gebiedscyclus. De volgende vier stappen helpen om samen zorgvuldig én voortvarend te werk te gaan.

Stap 1: Gebiedsanalyse (een foto/het DNA van het dorp vaststellen)

Met een gebiedsanalyse brengen we in kaart de samenstelling van de bevolking, wat er speelt welke ontwikkelingen, kansen en bedreigingen er zijn. Hiervoor gebruiken we informatie als:

- Cijfers en data van de gemeente en haar partners, zoals bijvoorbeeld woningbouwcorporaties en de politie (dit materiaal zit in het koffertje).
- Verhalen en ervaringen en ideeën/initiatieven van inwoners, ondernemers en medewerkers van de gemeente.

De uitkomsten van de analyses geven een goed beeld van de situatie per gebied/dorp. Met de gebiedsanalyses kunnen we gebieden ook met elkaar vergelijken. Dat maakt het makkelijker om de volgende stap te nemen: een gebiedsagenda maken.

Stap 2: Gebiedsagenda (nu éénmalig: advies vervolg is één keer per twee jaar)

We stellen een gebiedsagenda op. Hierin staat wat we willen bereiken en welke onderwerpen prioriteit hebben. Per doel geeft de gebiedsagenda antwoord op de vragen: Welke concrete maatschappelijke effecten leveren we op? Welke van de vijf opgaven wordt er mee versterkt?

Er zijn veel partijen bij betrokken: de gemeentelijke organisatie, corporaties, actieve bewoners, zorginstellingen en andere partijen. Door samen de gebiedsagenda vast te stellen, beloven alle partijen hun steentje bij te dragen. Gezien de herindeling per 1 januari 2019 zal het nieuwe college bepalen of deze werkwijze voortgang krijgt.

Stap 3: Projectenportfolio volgen en in gesprek blijven.

Als de gebiedsagenda is vastgesteld, is het tijd om aan de slag te gaan. Hoe de uitvoering precies vorm krijgt - met welke maatregelen, activiteiten en projecten - staat in het gebiedsplan. Er zijn bij gebiedsgericht werken altijd meerdere spelers aan zet: bewoners, ondernemers, (lokale) partners, maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Stap 4: Leercyclus in een gebiedsmonitor

De vierde stap van de gebiedscyclus is rekenschap: hebben we de doelen bereikt die we in de gebiedsagenda hebben afgesproken? Hebben we uitgevoerd wat in de gebiedsagenda staat? Wat moeten we veranderen in onze aanpak? De uitkomsten verwerken we in het uitvoeringsprogramma en waar nodig in een volgende gebiedsagenda. Door een gebiedsmonitor uit te voeren, leren we hoe we het in de toekomst nog beter kunnen doen. Een lichte evaluatie van het werken met de gebiedscyclus.

Scenario 1 De gemeente als één geheel

Doelen en kernopgaven zijn criteria voor toekenning.

Geen geografische budgetkadering. Als het een initiatief is vanuit de gemeente wordt deze in behandeling genomen.

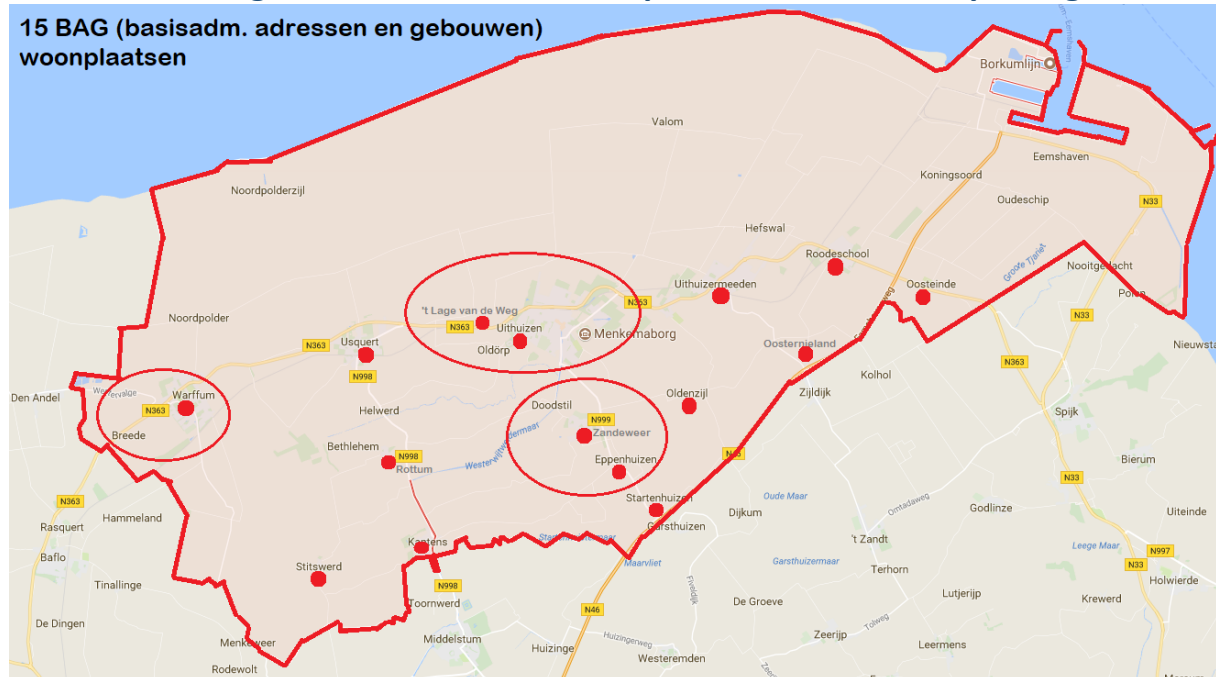
Voordelen:

Een idee wordt gewogen aan de hand van 5 kernopgaven. Als de pot geld op is heeft iedereen de mogelijkheid gehad om initiatieven kenbaar te maken. Alle initiatieven worden op één hoop gegooid en vandaaruit worden keuzes gemaakt. Zet aan tot snelle actie.

Nadelen:

Er zijn inwoners en maatschappelijke partners die wel wat willen, maar nog in een startfase zitten van wensen en ideeën en ophalen van welwillendheid. Het zoeken naar de scope en “wat doet de buurt”, of “kunnen wij samen met het andere dorp iets ontwikkelen” dan minder voor de hand ligt. Deze optie heeft het risico dat mondige dorpen die al wat verder zijn het grootste deel van de beschikbare middelen claimen.

Scenario 2 De gemeente bestaat uit dorpen, werken met dorpsbudgetten

Elk dorp krijgt een eigen budget

In dit scenario wordt er per dorp gewogen. Het kan dus zijn dat als er in het ene dorp gevraagd wordt om een bijdrage aan een kinderboerderij met dagbestedingsactiviteiten, dat dit idee ook in het naastgelegen dorp wordt aangevraagd.

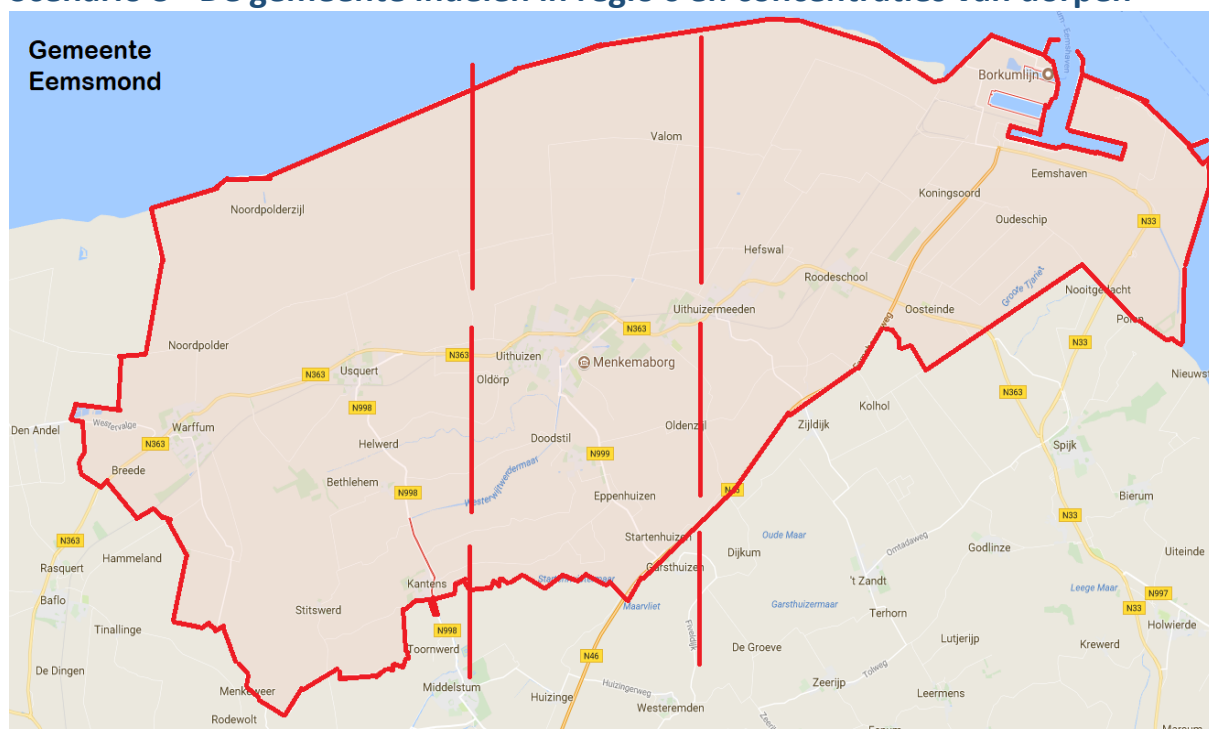
Voordelen:

Budgetten zijn te verdelen per aantal inwoners per dorp. Elke dorp weet waar het aan toe is. Dorpsvisies kunnen als onderlegger worden gebruikt voor draagvlak en haalbaarheid.

Nadelen:

- Niet elk dorp zal initiatieven en projecten indienen. En niet elk dorp zal tijdig een door het dorp gedragen dorpsvisie klaar hebben.
- Verbindingen maken tussen verschillende dorpen wordt hiermee niet gestimuleerd.
- Daarnaast leert de ervaring bij soortelijke projecten dat er dan in aanvragen toegeschreven wordt naar het maximaal beschikbare budget voor het dorp.
- Ervaringen in andere gemeenten hebben aangetoond dat budgettoekenning aan de dorpen niet één op één leidt tot de gewenste maatschappelijke effecten. Inwoners gaan eerder uit van "verworven recht op dat budget" in plaats van "hoe kunnen we de leefbaarheid duurzaam versterken en werken aan de opgaven in deze regio".

Scenario 3 De gemeente indelen in regio's en concentraties van dorpen

Elke regio heeft één centrumdorp. Maatschappelijke ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners evenredig verdelen.

In dit scenario let de gemeente meer op een gelijkmatige (budget)verdeling binnen/over de gemeente dan bij pure doelsturing (waarbij vaak veel geld naar één of twee initiatiefrijke dorpen gaat). Dit doet de gemeente dan door budgetten voor de regio's en concentraties van dorpen in te stellen. In dit scenario kan elk dorp (BAG woonplaats) tot een maximum van € 5.000,- de kleine aanvragen doen die passen in het WLP. Daarnaast is er een budget per regio, dat is gebaseerd op het aantal inwoners in de regio. Dit is het plafond van de toe te kennen bedragen in dat gebied, in die regio. Niet-BAG woonplaatsen als Breede, 't Lage van de Weg, Oosteinde, Valom e.d worden gezien als wijken van de dorpen met BAG-status. Zij kunnen eveneens een beroep doen op de beschikbare middelen. Maken zij gebruik van de middelen tot €5.000,- dan doen zij dit in overleg met het dorp waar zij bij horen. Daar waar het tot onenigheid leidt, beslist het college.

Voordelen

- Zowel 'eigen' budget met eenvoudige toekenning, als een groter bedrag per regio/gebied beschikbaar.
- Duidelijkheid over plafond geeft ook mogelijkheid om af te wijzen.
- Ook dorpen die later met ideeën komen, (maar wel in 2018 aanvragen), kunnen gebruik maken van de middelen in de regio.

Nadelen

- soms kan het strategisch handiger zijn om ook de grens van de regio anders te trekken, bijvoorbeeld omdat dorpen moeten samenwerken.
- De grens van de regio blijft altijd arbitrair. Indien er dorpen zijn die zelf aangeven dat ze bij een andere regio behoren, dan is dat bespreekbaar. Consequentie is wel dat er een budgetverschuiving kan optreden. Naar verwachting is die door de lage inwonersaantallen niet spectaculair.

Advies:

Gezien de visie in het uitvoeringsplan waarbij centrumgebieden en centrumdorpen kunnen profiteren van dezelfde instrumenten waarbij centrumdorpen en woondorpen elkaar versterken gaat de voorkeur uit naar een pilot gebiedsinsdeling per regio.

Wanneer valt een voorziening of activiteit onder het WLP?

Als het initiatief bijdraagt aan de beoogde doelstellingen die geformuleerd zijn onder de vijf kernopgaven van het WLP:

- 1) Sociale vitaliteit en leefbaarheid;
- 2) Nieuwe kansen voor kinderen;
- 3) Van zorgstructuur naar zorgprestatie;
- 4) Wonen van de toekomst;
- 5) Krachtige kernen.

Daarnaast dient het initiatief rekening te houden met de onderliggende visie van het WLP. Het gaat om het versterken van de leefbaarheid en betrokkenheid in krachtige buurten en dorpen, die tezamen een toekomstbestendige en duurzame regio vormen.

Wie kan een aanvraag indienen?

- Inwoners(-groepen) kunnen via een stichting of vereniging, zonder winstoogmerk, een aanvraag indienen.
- Rechtspersonen met een maatschappelijke en/of culturele doelstelling.

Welke activiteiten komen in aanmerking?

Een initiatief komt in aanmerking voor een subsidie als het voldoet aan de volgende voorwaarden:

- De aangevraagde subsidie is voor initiatieven van inwoners(-groepen) en rechtspersonen met een maatschappelijke/culturele doelstelling;
- Het initiatief dient de vitaliteit en leefbaarheid in een dorp duurzaam versterken en moet aantoonbaar gerelateerd zijn aan ieder geval één van de vijf kernopgaven van het WLP;
- Er moet voldoende vertrouwen en draagvlak zijn bij belanghebbenden en in de buurt, het dorp en/of de regio;
- Initiatiefnemers werken zelf mee aan het initiatief; zelfwerkzaamheid;

Wanneer komen activiteiten niet in aanmerking:

Er gelden de volgende afwijzingsgronden. Een aanvraag wordt afgewezen als:

- De aanvrager een onderneming is met een fondsenwervend karakter;
- Het initiatief een reguliere taak is van de gemeente of gelijk is aan initiatieven waar de aanvrager een structurele subsidie voor ontvangt.
- Het initiatief in strijd is met het gemeentelijk beleid;
- Er sprake is van een financieel belang van de indieners (particuliere of ondernemerswinst);
- Er geen sprake is van cofinanciering;
- De duur van de uitvoering van een initiatief langer is dan 2 jaar; de uitvoering van een initiatief kan uiterlijk doorlopen tot 1 januari 2021.
- De aanvraag gericht is op achterstallige en/ of structurele exploitatiekosten;
- Er sprake is van toekomstige tekorten om structurele lasten te dekken voor onderhoud of instandhouding.

Behandeling van de subsidieaanvragen

De subsidieaanvragen worden elk kwartaal in behandeling genomen door een groepje medewerkers van de gemeente Eemmond. Standaard zitten hier de WLP-medewerkers en de medewerker subsidies bij. Afhankelijk van het onderwerp wordt de desbetreffende beleidsmedewerker erbij betrokken. In de pilot kan worden geëxperimenteerd met poule van externe mensen (inwoners/deskundigen) die eventueel gevraagd kunnen worden om mee te denken om samen een advies uit te brengen aan het college van B&W.

Gemeente- en regio-brede projecten/regelingen onder het WLP Uitvoeringsprogramma

Een aantal projecten en regelingen zetten we gemeente- en regiobreed in, deze zijn van toepassing op alle dorpen. Het zijn deels projecten die al eerder gestart zijn en deels gaan ze nog starten. De nummers 1 t/m 4 betreffen regionale projecten. Project 5 en 6 zijn specifiek voor deze gemeente, passend bij het maatwerk dat we in Eemsmond willen bieden.

1. Blijverslening

In afstemming met de BMW gemeenten wordt het instrument van de Blijverslening per 1 januari 2019 ingezet. Dit instrument, dat past onder de kernopgave Wonen, maakt mogelijk dat particuliere eigenaren via SVN een goedkope lening kunnen aangaan om hun woning geschikt te maken om er te kunnen blijven wonen, ook als ze lichamelijke beperkingen hebben of ontwikkelen. De raad behandelt op 30 november 2017 een separaat voorstel ter financiering van dit project.

2. Monitor Wonen en Leefbaarheid

Middels drie lijnen wordt de voortgang op het gebied van wonen en leefbaarheid gemonitord:

- a. De Medal gemeenten hebben in het najaar een regionaal woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek laten uitvoeren door KAW, in lijn met de kernopgave Wonen. De uitkomsten worden in december 2017 verwacht. In 2018 worden de resultaten samen met de woningcorporaties en de dorpen vertaald naar de lokale situatie in Eemsmond. De uitkomsten worden verwerkt in de maatregelen onder de gebiedsagenda's en de prestatieafspraken Volkshuisvesting.
- b. Ten behoeve van de monitoring van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma wordt, conform eerder gemaakte afspraken, daarnaast in 2018 nog deelgenomen aan de Eemsdelta-monitor. Dit maakt deel uit van eerder gemaakte afspraken in Eemsdelta-verband.
- c. Gelijktijdig worden in samenwerking met Bedum, Winsum en De Marne voorbereidingen getroffen voor een vernieuwde opzet voor de W&L monitor van Het Hogeland.

Voor deze drie activiteiten tezamen is een bedrag van € 19.250,- opgenomen in de begroting van dit Uitvoeringsprogramma WLP.

3. Stimuleringsbudget Maatschappelijke initiatieven WLP

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven, zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma WLP, vraagt om een projectmatige aanpak.

De Marne en Eemsmond zetten een soortgelijk instrument in om te stimuleren ter facilitering van bewonersinitiatieven, passend onder de kernopgave Sociale Vitaliteit. Indien de raad instemt met dit Uitvoeringsprogramma, start Eemsmond per 1 januari 2018 met een stimuleringsbudget Maatschappelijke initiatieven. Zowel bewoners als maatschappelijke partners, actief in dit gebied en in samenwerking met de dorpen, krijgen de uitdaging om een voorstel voor behoud of verbetering van leefbaarheid te doen, passend bij de kernopgaven van het WLP. Voor nadere informatie, zie het projectenboek. De Marne kent een soortgelijk project, *Werken aan dorpen*, er wordt geleerd van elkaar ervaringen. Voor het project

Maatschappelijke initiatieven WLP is een bedrag van € 997.000,- geraamd in de begroting van dit Uitvoeringsprogramma.

4. Energiezuinig gedrag

Het project *Mijn energievoordeel* richt zich op huurders met lage inkomens. Zij kunnen beroep doen op een energiecoach die hen aan huis informatie verstrekt over energiezuinig gedrag. Dit project heeft tot doel om de woonlasten te laten dalen. Het levert huishoudens meer leefgeld op en versterkt zo de lokale en regionale economie. De doelstellingen van dit project zijn in lijn met de kernopgaven Wonen en Sociale vitaliteit.

Deze pilot voor 500 huishoudens wordt uitgevoerd in de gemeenten Eemsmond, Appingedam en Winsum. Het gaat om een cofinancieringsbijdrage van € 7.500,-, welke deels gedekt kan worden uit het reguliere budget Milieu, en deels (3.750,-) opgenomen is in de begroting van het Uitvoeringsprogramma WLP. Andere co-financiers zijn, naast de deelnemende gemeenten, Enexis en de Provincie Groningen.

5. Starterslening

Sinds 2008 verstrekt Eemsmond leningen aan starters op de woningmarkt. Hiermee wordt bereikt dat zij een laagrentende lening kunnen krijgen voor de aankoop van een woning. Het geeft daarnaast de verkopers de mogelijkheid om door te stromen naar een beter geschikte woning. Deze regeling past onder de kernopgave Wonen. Vanwege het succes van de regeling wordt deze, onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad op 30 november 2017, verlengd. De raad heeft hiervoor een apart financieringsvoorstel ontvangen.

6. Ontwikkeling gebiedsagenda's

Het ontwikkelen van gebiedsagenda's vraagt om een projectmatige aanpak. Per dorp, en waar mogelijk per cluster van dorpen, worden gebiedsagenda's ontwikkeld, die beschrijven wat de kenmerken van het dorp en haar inwoners zijn, wat de gewenste koers is op de vijf kernopgaven uit het WLP voor de komende 10 jaren en welke maatregelen en middelen we daaraan koppelen tot en met 2019. In dit uitvoeringsprogramma wordt dit proces uitgebreid beschreven (H 5: Hoe gaan we het doen?). In de begroting van dit uitvoeringsprogramma zijn middelen geraamd voor de ontwikkeling van deze gebiedsagenda's, met de inzet van externe, onafhankelijke procesbegeleiders. Het gaat om een bedrag van € 132.130,-

De ontwikkeling van de gebiedsagenda's past onder alle kernopgaven van het WLP.